

A BELFŐ-CSATORNA HALKÖZÖSSÉGE

Dr. Juhász Lajos – Poór Ádám

Debreceni Egyetem, Mezőgazdaságtudományi Kar
Természetvédelmi Állattani és Vadgazdálkodási Tanszék

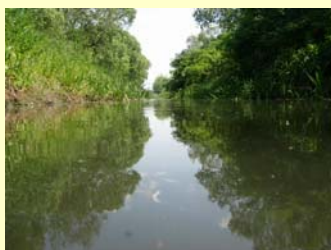
BEVEZETÉS

Kutatásunk területe a Rétköz, ahol a vízrendezéseket megelőzően jelentős gazdagságú halállomány és madárvilág élt, a térségben a fokgazdálkodás is megélhetést jelentett. Jelenleg az egykori hatalmas vizes élőhelyek összezsugorodtak, mindössze néhány halas- és horgásztó, csatorna és a medrébe szorított Tisza ad életteret a vízben élő, vízhez kötődő élőlényeknek.

Az 53 km hosszú **Belfő-csatorna** a Rétköz szeli keresztül, a terület legjelentősebb vízrendezési céllal létesített víztere. Élőhelyi viszonyait alapvetően meghatározzák a rendszeres kotrások, növényirtások) és a vízminőséget. Vizsgálataink célját a csatorna aktuális, recens halközösségének felmérése, néhány faj növekedési jellemzőinek megismerése jelentette.

A Belfő-csatorna mintavételi pontjai

A csatorna nyílt víztere

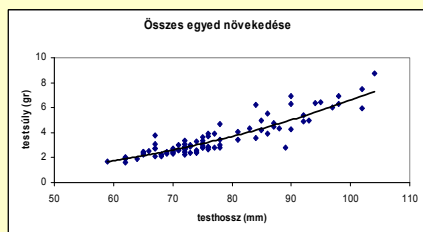
Növényzettel benőtt víztér

Mintavételi eszközök

ANYAG ÉS MÓDSZER

A mintavételezésre (Poór Á. És mts-i) 2008-ban, május és október került sor. Az élőhelyi tényezők (növényi borítottság, lágyüledék vastagsága, vízáramlás) alapján három tipikus víztér (halélőhelytípust) különítettünk el, ezeket külön mintavételi szakaszként kezeltük és értékeltük az fogásokat. A mintavételekhez hagyományos halászeszközöket –vársák, kétköz hálók-használtunk, amelyek használata a vizsgálatok körülményei között eredményesnek bizonyult.

A *Cobitis taenia* testtömeg - testhossz aránya

A mintavételezés során a legnagyobb egyedszámban a vágó csík került elő. A méretgyakorisági csoportosítás egy nagyobb számban fiatal egyedek alkotta szaporodóképes, önmagát fenntartó populációra enged következtetni. A testtömeg és testhossz összefüggés és a kondíció értékek vizsgálatai részben a fajra jellemző sajátosságokat mutatták, részben pedig egy optimális táplálékináltra, a vágó csík élőhelyi igényeit kielégítő élőhelyre utaltak.

ÖSSZEFOGLALÁS

A Belfő-csatorna halközösségének sokfélesége nem kiemelkedő, de több védett és ritka halfajnak ad élőhelyet, amelyek közül kiemelkedő a *Misgurnus fossilis* és a *Cobitis taenia* populáció, ezek bizonyítottan szaporodóképes, önfenntartó állományokat alkotnak. Lehetőséget látunk a csatorna Kisvárdai melletti szakaszán az alacsonyabb fekvésű nádasok, használaton kívüli belvizes-, vizenyős területek vizes élőhelyként történő revitalizációjára, amelynek a vízellátását a csatorna biztosíthatná. Számos őshonos faj (pl.: *Tinca tinca*, *Carassius carassius*, *Misgurnus fossilis*) élőhelyeit lehetne kialakítani ezen terület vízellátásának biztosításával, ahol a sekély, tavasszal gyorsan melegedő víz optimális ivási feltételeket jelenthetne ezeknek.

EREDMÉNYEK

A mintavételek során 17 halfaj összesen 530 egyedét fogtuk. A kimutatott fajok között a hazai értékrend szerint öt ritka, nyolc tömeges, négy egzotikus. Három természetvédelmi oltalom alatt áll (*Rhodeus sericeus*, *Misgurnus fossilis*, *Cobitis taenia*). Mindkét csíkfajnak szaporodóképes állománya él a csatornában. A *Cobitis taenia* jelentős állományú, minden mintavételi ponton előkerült. Az adventív halfajok közül legjelentősebb – már ebben a víztérben is! – a *Perccottus glenii*.

Faj	A faj aránya a teljes mintavételek alapján (%)
<i>Cobitis taenia</i>	36,41%
<i>Esox lucius</i>	11,88%
<i>Perccottus glenii</i>	16,60%
<i>Rutilus rutilus</i>	8,30%
<i>Ictalurus melas</i>	5,66%
<i>S. erythrophthalmus</i>	4,70%
<i>Abramis bjoerkna</i>	3,01%
<i>Carassius auratus</i>	3,77%
<i>Misgurnus fossilis</i>	4,71%
<i>Carassius carassius</i>	1,13%
<i>Lepomis gibbosus</i>	1,69%
<i>Alburnus alburnus</i>	0,18%
<i>Tinca tinca</i>	0,37%
<i>Pseudorasbora parva</i>	0,75%
<i>Rhodeus sericeus</i>	0,37%
<i>Silurus glanis</i>	0,18%
<i>Perca fluviatilis</i>	0,18%

A Belfő-csatorna halközösségének abszolút és relatív természetvédelmi értékei (összehasonlítása más vízterekkel)

	T _A	T _R	Hivatkozás
Felső-Tisza	88	2,05	Györe és mts, 1995
Tisza-tó	71	1,51	Juhász, 2002
Keleti-főcsatorna	66	1,61	Kovács, 1998
Hortobágy-Berettyó	51	1,38	Sallai, 2006
Nyugati-főcsatorna	43	1,22	Kovács, 2000
Dél-Nyírség	21	1,08	Juhász, Sallai, 2002
Belfő-csatorna	17	1,06	Jelen vizsgálat